

Neljapäev, 18. aprill 2013

SOOVITUSED

EUROOPA PARLAMENT

P7_TA(2013)0180

Soovitus nõukogule ÜRO kaitsekohustuse põhimõtte kohta**Euroopa Parlamendi 18. aprilli 2013. aasta soovitus nõukogule ÜRO kaitsekohustuse põhimõtte kohta (2012/2143 (INI))**

(2016/C 045/15)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu väärtusi, eesmäärke, põhimõtteid ja poliitikasuundi, mis on muu hulgas sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklites 2, 3 ja 21,
- võttes arvesse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja,
- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni,
- võttes arvesse 9. detsembri 1948. aasta genotsiidi vältimise ja karistamise konventsiooni,
- võttes arvesse Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuuti,
- võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 7. oktoobri 2009. aasta resolutsiooni kaitsekohustuse kohta (A/RES/63/308),
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu 2006. aasta aprillis vastu võetud resolutsiooni 1674 ja ÜRO Julgeolekunõukogu 2009. aasta novembris vastu võetud resolutsiooni 1894 tsiviilisikute kaitsmise kohta relvastatud konfliktides ⁽¹⁾,
- võttes arvesse naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevaid ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone 1325 (2000) ja 1820 (2008), ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1888 (2009) naiste- ja lastevastase seksuaalvägivalla kohta relvakonfliktides, ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1889 (2009), mille eesmärk on parandada ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 (2000) rakendamist ja järelevalvet, ning ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1960 (2010), millega loodi mehhanism, et koguda andmeid ja koostada nimekirju relvakonfliktides seksuaalvägivalla toimepanijate kohta,
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu 26. veebruari 2011. aasta resolutsiooni 1970 Liibüa kohta, milles viidatakse kaitsekohustusele ja lubatakse võtta mitmeid mittesunduslikke meetmeid vägivalla eskaleerumise ärahoidmiseks, ning ÜRO Julgeolekunõukogu 17. märtsi 2011. aasta resolutsiooni 1973 olukorra kohta Liibüas, millega lubati liikmesriikidel võtta kõik vajalikud meetmed tsiviilisikute ja tsiviilisikutega asustatud alade kaitseks ning mis esmakordselt ajaloos sisaldas otsust viidet kaitsekohustuse esimesele sambale; võttes arvesse, et sellele järgnesid sarnased viited ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonis 1975 Côte d'Ivoire'i kohta, ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonis 1996 Sudaani kohta ja ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonis 2014 Jeemeni kohta,
- võttes arvesse ÜRO 2005. aasta ülemaailmse tippkohtumise lõppdokumendi punkte 138 ja 139 ⁽²⁾,

⁽¹⁾ S/RES/1674.⁽²⁾ A/RES/60/1.

Neljapäev, 18. aprill 2013

- võttes arvesse sekkumise ja riikliku suveräänsuse küsimustega tegeleva rahvusvahelise komisjoni 2001. aasta aruannet „Kohustus kaitsta”, ohtusid, väljakutseid ja muutusi käsitleva kõrgetasemelise eksperdirühma 2004. aasta aruannet „Turvalisem maailm – meie ühine vastutus”⁽¹⁾ ja ÜRO peasekretäri 2005. aasta aruannet „Vabaduse nimel: areng, turvalisus ja inimõigused kõigi jaoks”⁽²⁾,
- võttes arvesse ÜRO peasekretäri järgmisi aruandeid: 2009. aasta aruannet kaitsekohustuse rakendamise kohta⁽³⁾, 2010. aasta aruannet varajase hoiatamise, hindamise ja kaitsekohustuse kohta⁽⁴⁾, 2011. aasta aruannet piirkondlike ja allpiirkondlike kokkulepete rolli kohta kaitsekohustuse rakendamisel⁽⁵⁾ ning 2012. aasta aruannet „Kaitsekohustus: õigeaegne ja otsustav reageerimine”⁽⁶⁾,
- võttes arvesse ÜRO peasekretäri 2012. aasta novembris esitatud sisekontrolli aruannet ÜRO meetmete kohta Sri Lankas, milles püütakse välja selgitada põhjused, miks rahvusvaheline üldsus ei suutnud kaitsta tsiviiliskuid humanitaarõiguse ja inimõiguste alaste õigusaktide ulatusliku rikkumise eest, ning milles antakse soovitusi ÜRO edaspidiseks tegevuseks, et tõhusalt reageerida sarnastes olukordades, kus on tegu massiliste ja julmade kuritegudega,
- võttes arvesse ÜRO peasekretäri 25. juuli 2012. aasta aruannet „Vahendaja rolli tugevdamine vaidluste rahumeelsel lahendamisel, konfliktide ennetamisel ja lahendamisel”,
- võttes arvesse ÜRO-le 9. septembril 2011. aastal esitatud Brasiilia algatust „Vastutus kaitstes: kontseptsiooni arendamise ja edendamise elemendid”,
- võttes arvesse 2001. aastal vastu võetud vägivaldsete konfliktide ennetamise ELi programmi (Göteborgi programm) ja aastaaruandeid selle rakendamise kohta,
- võttes arvesse 25. mail 2010. aastal vastu võetud ELi prioriteete ÜRO Peaassamblee 65. istungjärguks⁽⁷⁾,
- võttes arvesse 2012. aasta Nobeli rahupreemiat, millega üksnes ei tunnustata ELi ajaloolist panust rahumeelse Euroopa ja maailma rajamise, vaid suurendatakse ka ootusi ELi edasise tegevuse suhtes rahvusvahelise õiguse normidel põhineva ja rahumeelsema maailmakorralduse eest seismisel,
- võttes arvesse Euroopa konsensust arengu küsimuses⁽⁸⁾ ja Euroopa konsensust humanitaarabi valdkonnas⁽⁹⁾,
- võttes arvesse oma 8. juuni 2011. aasta soovitusi nõukogule ÜRO Peaassamblee 66. istungjärgu kohta⁽¹⁰⁾ ja 13. juuni 2012. aasta soovitusi nõukogule ÜRO Peaassamblee 67. istungjärgu kohta⁽¹¹⁾,
- võttes arvesse oma 16. veebruari 2012. aasta resolutsiooni ÜRO inimõiguste nõukogu 19. istungjärgu kohta⁽¹²⁾,
- võttes arvesse oma 11. mai 2011. aasta resolutsiooni ELi kui ülemaailmse osaleja ja tema rolli kohta mitmepoolsetes organisatsioonides⁽¹³⁾,
- võttes arvesse oma 19. veebruari 2009. aasta resolutsiooni Euroopa julgeolekustrateegia ning Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika kohta⁽¹⁴⁾,
- võttes arvesse kodukorra artikli 121 lõiget 3 ja artiklit 97,
- võttes arvesse väliskomisjoni raportit ja arengukomisjoni arvamust (A7-0130/2013),

⁽¹⁾ <http://www.un.org/secureworld/report3.pdf>

⁽²⁾ A/59/2005.

⁽³⁾ A/63/677.

⁽⁴⁾ A/64/864.

⁽⁵⁾ A/65/877-S/2011/393.

⁽⁶⁾ A/66/874-S/2012/578.

⁽⁷⁾ 10170/2010.

⁽⁸⁾ ELT C 46, 24.2.2006, lk 1.

⁽⁹⁾ ELT C 25, 30.1.2008, lk 1.

⁽¹⁰⁾ ELT C 380 E, 11.12.2012, lk 140.

⁽¹¹⁾ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2012)0240.

⁽¹²⁾ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2012)0058.

⁽¹³⁾ ELT C 377 E, 7.12.2012, lk 66.

⁽¹⁴⁾ ELT C 76 E, 25.3.2010, lk 61.

Neljapäev, 18. aprill 2013

- A. arvestades, et ÜRO 2005. aasta ülemaailmse tippkohtumise lõppdokumendis nähakse esmakordselt ette kaitsekohustuse põhimõtte ühine määratlus; arvestades, et ÜRO ülemaailmse tippkohtumise lõppdokumendi punktides 138 ja 139 sisalduv kaitsekohustuse põhimõtte tähistab olulist sammu rahumeelsema maailma suunas, kehtestades riikidele kohustuse kaitsta oma riigi kodanikke genotsiidi, sõjakuritegude, etnilise puhastuse ja inimsusvastaste kuritegude eest ning rahvusvahelise üldsuse kohustuse aidata riike selle kohustuse täitmisel ja reageerida, kui riigid ei suuda kaitsta oma kodanikke eelnimetatud nelja kuriteoliigi ja rikkumiste eest;
- B. arvestades, et kaitsekohustuse põhimõtte rajaneb kolmel sambal: i) riigil on põhivastutus kaitsta oma elanikkonda genotsiidi, sõjakuritegude, inimsusvastaste kuritegude ja etnilise puhastuse eest; ii) rahvusvaheline üldsus peab aitama riikidel nende kaitsekohustusi täita; iii) kui riik ei suuda ilmselgelt oma elanikkonda kaitsta või on tegelikult nende kuritegude toimepanija, on rahvusvahelisel üldsusel kohustus kollektiivselt tegutseda;
- C. arvestades, et tuginedes sellele tööle, mida kaitsekohustuse vallas tehti enne ÜRO 2005. aasta ülemaailmse tippkohtumise lõppdokumendi vastuvõtmist, ning eelkõige 2001. aasta aruandele, mille koostas sekkumise ja riikliku suveräänsuse küsimustega tegelev rahvusvaheline komisjon (ICISS), on kaitsekohustuse põhimõtet (R2P) laiemalt määratletud, nii et see hõlmab ka selliseid komponente nagu ennetamise kohustus (R2prevent), reageerimise kohustus (R2react) ja taastamise kohustus (R2rebuild), mis ICISSi aruandega on ette nähtud;
- D. arvestades, et kaitsekohustuse kontseptsiooni väljatöötamine on tervitatav, sest sellega muudetakse selgemaks ja tugevamaks riikide kohustused tsiviiliskite kaitse tagamiseks; arvestades, et see kontseptsioon, mis sai alguse rahvusvahelise üldsuse suutmatusest sekkuda sündmustesse Rwandas 1994. aastal, on rahvaste ühenduse elujõulisuse seisukohast otsustava tähtsusega;
- E. arvestades, et kõnealustel juhtudel tuleks legitiimset jõudu kasutada üksnes kaalutletult, proportsionaalselt ja piiratult;
- F. arvestades, et kaitsekohustuse põhimõtte väljatöötamine on oluline samm selles suunas, et ennetada ja ära hoida genotsiidi, sõjakuritegusid, etnilist puhastust või inimsusevastaseid kuritegusid ja nendele reageerida ning toetada rahvusvahelise õiguse, eelkõige rahvusvahelise humanitaarõiguse, pagulasõiguse ja inimõigusi käsitleva õiguse aluspõhimõtteid; arvestades, et neid põhimõtteid tuleks kohaldada võimalikult järjekindlalt ja ühetaoliselt, mistõttu on äärmiselt oluline, et varajane hoiatamine ja olukorra hindamine toimuks õiglaselt, kaalutletult ja professionaalselt ning jõu kasutamine jääks viimaseks abinõuks;
- G. arvestades, et enam kui kümme aastat pärast kaitsekohustuse põhimõtte esitamist ning kaheksa aastat pärast selle heakskiitmist rahvusvahelise üldsuse poolt ÜRO 2005. aasta ülemaailmsel tippkohtumisel, on hiljutised sündmused taas näidanud, et selle kontseptsiooniga hõlmatud nelja kuriteoliigi suhtes on tähtis, kuid keeruline tagada õigeaegne ja otsustav reageerimine, samuti oleks vaja mõelda kaitsekohustuse põhimõtte elluviimise peale, et tagada selle tõhus rakendamine ja hoida ära massilisi hirmutegusid;
- H. arvestades, et kaitsekohustuse põhimõtte – eelkõige selle ennetava komponendi – väljatöötamine aitab edendada ülemaailmseid pingutusi rahumeelsema maailma saavutamiseks, sest paljud massilised vägivaldteod pannakse toime vägivaldsete konfliktide ajal ning seepärast on vaja luua tõhusat suutlikkust struktuurseks ja operatiivseks konfliktiennetuseks, et jõudu kasutataks viimase abinõuna võimalikult vähe;
- I. arvestades, et kõigi nende vahendite kasutamine, mis on ette nähtud ÜRO põhikirja VI, VII ja VIII peatüki alusel ning mis ulatuvad mitterahvusvahelike meetmetest kollektiivse tegutsemiseni, on ülitähtis selleks, et arendada edasi kaitsekohustuse põhimõtet ja suurendada selle legitiimsust;
- J. arvestades, et konfliktide, vägivalda ja inimkannatuste ärahoidmise kõige tõhusamaks viisiks on edendada inimõiguste ja põhivabaduste järgimist, õigusriigi põhimõtete kehtestamist, head valitsemistava, inimeste turvalisust, majanduslikku arengut, vaesuse kaotamist, kaasatust, sotsiaalmajanduslikke õigusi, soolist võrdsust ning demokraatlikke väärtusi ja tavasid, aga ka majandusliku ebavõrdsuse vähendamist;
- K. arvestades, et 2011. aastal aset leidnud sõjaline sekkumine Liibüas osutas vajadusele selgitada piirkondlike ja kohalike organisatsioonide rolli kaitsekohustuse põhimõtte kohaldamisel; arvestades, et sellised organisatsioonid võivad kaitsekohustuse põhimõtte rakendamisel tegutseda nii legitiimsuse tagajatena kui ka aktiivsete elluviijatena, kuid tihti puuduvad neil suutlikkus ja ressursid;

Neljapäev, 18. aprill 2013

- L. arvestades, et inimõigused on rahvusvahelistes suhetes äärmiselt olulised;
- M. arvestades, et on vaja muuta kaitsekohustusele lähenemist, nii et see oleks integreeritud kõikidesse arengukoostöö, abi ja kriisiohjamise mudelitesse ning tugineks kaitsekohustust juba sisaldavatele programmidele;
- N. arvestades, et kaitsekohustuse ennetava komponendi (R2prevent), kaasa arvatud vahendusmeetmete ja ennetava diplomaatia järjepidevam rakendamine varases etapis hoiaks ära või vähendaks konfliktide ja vägivalda ohtu ning aitaks vältida nende eskaleerumist, mis omakorda aitaks ära hoida rahvusvahelist sekkumist kaitsekohustuse reageerimise komponendi (R2react) alusel; arvestades, et kahetasandiline diplomaatia on tähtsal kohal ennetavas diplomaatias, mis rajaneb lepituspüüete inimhõõtmel;
- O. arvestades, et kaitsekohustus on eelkõige ennetav doktriin ja sõjaline sekkumine peaks olema kaitsekohustuse kohaldamise olukordades viimane abinõu; arvestades, et võimaluse korral tuleks kaitsekohustust rakendada eelkõige diplomaatiliste ja pikaajaliste arengumeetmetega, mis keskenduvad suutlikkuse suurendamisele sellistes valdkondades nagu inimõigused, hea valitsemistava, õigusriiklus, vaesuse vähendamine ning tähtsustavad haridust ja tervishoidu, konfliktiennetust hariduse ja laiema kaubavahetuse kaudu, tõhusat relvastuskontrolli ja ebaseadusliku relvakaubanduse tõkestamist ning varajase hoiatamise süsteemide tugevdamist; arvestades, et lisaks sellele on veel mitmeid mittesõjalisi alternatiivseid sunnimeetmeid, näiteks ennetav diplomaatia, sanktsioonid, vastutusmehhanismid ja vahendustegevus; arvestades, et EL peab konfliktide ennetamisel täitma ka edaspidi juhtrolli;
- P. arvestades, et koostöö piirkondlike organisatsioonidega on kaitsekohustuse põhimõttega seotud töö oluline mõõde; arvestades, et seepärast on vaja nõuda, et suurendataks piirkondliku suutlikkust ennetustööks ja määrataks kindlaks tulemuslikud poliitikameetmed eelnimetatud nelja kuriteoliigi tõkestamiseks; arvestades, et eelseisev ELi ja Aafrika tippkohtumine 2014. aastal on hea võimalus selleks, et väljendada meie toetust Aafrika Liidu juhtpositsioonile ja suurendada Aafrika vastutust seoses kaitsekohustusega;
- Q. arvestades, et ÜRO suunistes tõhusaks vahendustegevuseks tõdetakse probleemi, et Rahvusvahelise Kriminaalkohtu väljastatavad vahistamismäärused, erinevad sanktsioonid ning riiklikud ja rahvusvahelised terrorismivastased meetmed mõjutavad samuti seda, kuidas mõned konflikti osalised vahendamises osalevad; arvestades, et rahvusvahelises õiguses on rahvusvahelise üldsuse poolt viivitamatut tegutsemist nõudvate kuritegude määratlemine Rahvusvahelise Kriminaalkohtu loomisest saadik märkimisväärselt edasi arenenud, kuid ikka veel puudub sõltumatu hindamismehhanism, millal need määratlused kehtivad; arvestades, et Rooma statuudi rakendamine suurendaks Rahvusvahelise Kriminaalkohtu töö tulemuslikkust; arvestades, et Rooma statuuti ei ole veel kõik rahvusvahelisse kogukonda kuuluvad riigid ratifitseerinud;
- R. arvestades, et Rahvusvaheline Kriminaalkohus ja kaitsekohustuse põhimõtte on omavahel seotud, sest mõlema eesmärk on ära hoida genotsiidi, inimsusevastaseid kuritegusid ja sõjakuritegusid; arvestades, et ühelt poolt toetab kaitsekohustuse põhimõtte Rahvusvahelise Kriminaalkohtu eesmärki võidelda karistamatusega, propageerides seda, et riigid järgiksid oma õiguslikku vastutust, ning teiselt poolt tugevdab see Rahvusvahelise Kriminaalkohtu vastastikuse täiendavuse põhimõtet, mille kohaselt vastutusele võtmise põhikohustus lasub riikidel;
- S. arvestades, et Rahvusvahelisel Kriminaalkohtul on kuritegude ennetamise kõrval keskne roll ka riikide ülesehitamises ja vahendamismenetlustes;
- T. arvestades, et EL on alati aktiivselt propageerinud kaitsekohustust rahvusvahelisel tasandil; arvestades, et EL peab tugevdama oma rolli ülemaailmse tähtsusega poliitilise jõuna, toetades inimõigusi ja humanitaarõigust ning kajastades seda poliitilist toetust ka oma poliitikameetmetes;
- U. arvestades, et ka ELi liikmesriigid on toetanud kaitsekohustuse põhimõtet; arvestades, et vaid vähesed liikmesriigid on lisanud selle kontseptsiooni oma riiklikesse aktidesse;
- V. arvestades, et viimase aja kogemused konkreetsete kriisidega (näiteks Sri Lankas, Côte d'Ivoire'is, Liibüas ja Süürias) on näidanud, et endiselt on keeruline jõuda ühisele arusaamisele, kuidas tagada kaitsekohustuse põhimõtte õigeaegne ja tõhus rakendamine ning samal ajal saavutada ühine poliitiline tahe ja tõhus suutlikkus, et ära hoida või peatada riiklike ja kohalike võimukandjate või valitsusväliste osaliste toimepandav genotsiid, sõjakuriteod, etniline puhastus või inimsusevastased kuriteod ning selle tagajärjel paljud tsiviilisikutest ohvrid;

Neljapäev, 18. aprill 2013

- W. arvestades, et olukordades, milles kaitsekohustust kohaldatakse, on äärmiselt tähtis hoida lahus sõjaliste ja humanitaarüksuste mandaat, et säilitada kõigi humanitaarüksuste neutraalsuse ja erapooletuse maine ning vältida seda, et ohustatud oleks humanitaarabi, arstiabi või muud liiki toetuse tõhus kohaletoometamine, abivajajateni jõudmine või kohapealsete humanitaartöötajate isiklik turvalisus;
- X. arvestades, et Brasiilia algatatud ettepanek kaitsmisega kaasneva vastutuse kohta on teretulnud panuseks töötamiseks välja vajalikke kriteeriume, mida tuleb kaitsekohustuse volituste rakendamisel järgida, nende kriteeriumide hulka kuuluvad sekkumise ulatuse ja kestuse proportsionaalsus, tagajärgede põhjalik tasakaalustatus, poliitiliste eesmärkide eelnev selgus ja sekkumise põhjenduste läbipaistvus; arvestades, et antud volituste järelevalve ja läbivaatamise korda tuleks tugevdada, selle ülesandega võiksid teiste seas tegeleda ÜRO peasekretäri erinõunikud genotsiidi vältimise ja kaitsekohustuse küsimustes ning ÜRO inimõiguste ülemvolinik, ning et seda tuleks teha „õiglaselt, kaalutletult ja professionaalselt, ilma poliitilise sekkumise ja topeltstandarditeta”⁽¹⁾;
- Y. arvestades, et rahvusvahelises õiguses on rahvusvahelise üldsuse poolt viivitamatut tegutsemist nõudvate kuritegude määratlemine Rahvusvahelise Kriminaalkohtu loomisest saadik märkimisväärselt edasi arenenud, kuid ikka veel puudub oluline sõltumatu hindamismehhanism, millal neid määratlusi tuleks kohaldada;
- Z. arvestades, et ÜRO inimõiguste ülemvoliniku oluline ülesanne on tõsta teadlikkust käimasolevatest massilistest ja eriti julmadest kuritegudest; arvestades, et ÜRO inimõiguste nõukogu osatähtsus kaitsekohustuse rakendamisel üha kasvab, sest ta annab teabekogumissmissioonidele ning uurimiskomisjonidele loa koguda ja hinnata teavet, mis on seotud nelja kuriteoliigi ja rikkumisega, ning on üha enam valmis viitama kaitsekohustusele Liibüa ja Süüria taolistes kriisiolukordades;
- AA. arvestades, et kitsam, kuid põhjalik lähenemine kaitsekohustuse rakendamisele peaks piirduma selle kohaldamisega eelnimetatud nelja kuriteoliigi ja rikkumise suhtes, mis on massilised ja eriti julmad;
- AB. arvestades, et kaitsekohustuse põhimõtet ei tohiks kohaldada humanitaarhädalukordade ja loodusõnnetuste korral; arvestades, et humanitaarmedmeid ei tohiks tuua poliitilise tegevuse ettekäandeks ning humanitaarruumi peavad austama kõik asjaosalised;
- AC. arvestades, et konfliktijärgses olukorras tuleb pakkuda laiaulatuslikku abi; arvestades, et tuleb rohkem pingutada, et tagada vastutusele võtmine inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse raskete rikkumiste eest ning võitlus karistamatuse vastu;
1. edastab liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ja komisjoni asepresidendile, Euroopa välisteenistusele, komisjonile, liikmesriikidele ja nõukogule järgmised soovitusel:
- a) kinnitada uuesti, et EL järgib kaitsekohustuse põhimõtet, võttes vastu kaitsekohustust käsitleva institutsioonidevahelise konsensuse, mis hõlmab ühist arusaama sellest, millist mõju avaldab kaitsekohustuse järgimine ELi välistegevusele ning milline osatähtsus võib sellega seotud meetmetel ja vahenditel olla murettekitavates olukordades, ning mille valmistavad ühiselt ette nõukogu, Euroopa välisteenistus, komisjon ja Euroopa Parlament, võttes ühtlasi arvesse sidusrühmade, sh kodanikuühiskonna ja valitsusväliste organisatsioonide esindajate seisukohti;

⁽¹⁾ ÜRO peasekretäri 25. juuli 2012. aasta aruanne „Kaitsekohustus: õigeaegne ja otsustav reageerimine”, artikkel 51 (A/66/874-S/2012/578).

Neljapäev, 18. aprill 2013

- b) lisada ühise välis- ja julgeolekupoliitika aastaaruandesse, mille kõrge esindaja ja asepresident esitab Euroopa Parlamendile, peatükk ELi meetmete kohta kaitsekohustuse põhimõtte rakendamisel konfliktide ennetamises ja leevendamises; analüüsida selles peatükis asjakohaste vahendite ja haldusstruktuuride kasulikkust kaitsekohustuse rakendamisel, sealhulgas paranduste tegemise vajadust; koostada see peatükk koostöös Euroopa Liidu inimõiguste eriesindajaga, võttes arvesse Euroopa Parlamendi seisukohti küsimustes, mis on seotud konfliktide ennetamise ja inimõiguste kaitsega; ning arutada tulemusi Euroopa Parlamendiga;
- c) ühendada kaitsekohustuse põhimõte ELi arenguabiga; muuta liidu ennetav diplomaatia, vahendamine, kriisi ennetamise ja kriisile reageerimise suutlikkus, eriti teabe kogumine ja vahetamine ning varajase hoiatamise süsteemid veelgi professionaalsemaks ja tugevamaks; parandada koostööd komisjoni, nõukogu ja Euroopa välisteenistuse erinevate struktuuride vahel, pidades silmas kaitsekohustuse kõiki aspekte, ning teavitada Euroopa Parlamenti korrapäraselt kaitsekohustuse toetamiseks tehtud algatustest;
- d) tagada piisaval tasemel poliitika kavandamine, tegevuskontseptsioonid ja suutlikkuse arendamise eesmärgid ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames, et liit saaks täielikult rakendada kaitsekohustust tihedas rahvusvahelises koostöös ÜRO ja piirkondlike organisatsioonidega;
- e) arendada veelgi edasi ELi suutlikkust konfliktide ennetamisel ja leevendamisel, sealhulgas õigusekspertide, politseinike ja piirkondlike analüütikute tegevusvalmiduse suutlikkust, ning luua sõltumatu Euroopa Rahuinstituut, mille ülesanne on anda ELile nõu ja võimekusi sellistes valdkondades nagu vahendamine, kahetasandiline diplomaatia ja parimate tavade vahetamine rahu ja pingelõdvenduse küsimustes; tugevdada ELi välispoliitiliste vahendite, eriti stabiliseerimisvahendi ennetavaid elemente;
- f) tugevdada varajase hoiatamise, poliitika kavandamise ning kõrgetasemelise otsustamise vahelisi seoseid Euroopa välisteenistuses ja nõukogus;
- g) lisada piirkondlikesse ja riiklikesse strateegiadokumentidesse genotsiidi, sõjakuritegude, etnilise puhastuse ning inimsusevastaste kuritegude riskitegurite süstemaatiline hindamine ning käsitleda nende ennetamist dialoogis kolmandate riikidega, keda nimetatud kuriteod ja rikkumised ohustavad;
- h) parandada ELi delegatsioonides ja liikmesriikide saatkondades ning tsiviil- ja sõjalistes missioonides hõivatud töötajate koostööd ja koolitust sellistes valdkondades nagu rahvusvahelised inimõigused, humanitaarõigus ja kriminaalõigus, kaasa arvatud nende võime tuvastada võimalikke olukordi, mis on seotud eelnimetatud nelja kuriteoliigi ja rikkumisega, korraldades selleks muu hulgas korrapäraseid arutelusid kohaliku kodanikuühiskonnaga; tagada, et ELi eriesindajad toetavad vajaduse korral alati kaitsekohustust ning laiendada ELi inimõiguste eriesindaja volitusi, et need hõlmaksid ka kaitsekohustuse küsimusi; määrata Euroopa välisteenistuse olemasolevate struktuuride ning vahendite raames kindlaks kaitsekohustusega tegelev ELi kontaktpunkt, mille ülesanne on eelkõige teadvustada kaitsekohustuse tähendust ning tagada kõikide asjaosaliste vahel õigeaegne teavitamine murettekitavate olukordade kohta, ühtlasi ergutada liikmesriikides riiklike kaitsekohustusega tegelevate kontaktpunktide loomist; muuta ennetav diplomaatia ja vahendamine veelgi professionaalsemaks ja tugevamaks;
- i) käivitada ja propageerida ELis arutelu ÜRO Julgeolekunõukogu reformimise üle, sest julgeolekunõukogu on ainus rahvusvaheliselt õiguspärane organ, kes saab teha otsuse kaitsekohustusega seotud sekkumise kohta ilma sihtriigi nõusolekuta;
- j) kaasata ja koolitada kodanikuühiskonna ja valitsusväliste organisatsioonide esindajaid, kellel võiks olla oluline roll mitteametlikus või kahetasandilises diplomaatias, eesmärgiga edendada heade tavade vahetamist selles valdkonnas;
- k) tugevdada koostööd piirkondlike ja kohalike organisatsioonidega, parandades sealhulgas nende ennetus-, suutlikkuse suurendamise ja reageerimise meetmeid seoses kaitsekohustusega;

Neljapäev, 18. aprill 2013

- l) tagada, et kõik ELi liikmesriigid ratifitseerivad kiiresti Rahvusvahelise Kriminaalkohtu põhikirja muudatused, milles on määratletud agressioonikuriteo mõiste, sest kohus saab täita kesket rolli massiliste ja julmade kuritegude vältimises ning vastutuse tagamiseks tehtavates jõupingutustes;
 - m) nõuda, et Rahvusvahelise Kriminaalkohtu klauslit järgitakse lepingutes kolmandate riikidega, ning kaaluda nende riikidega sõlmitud lepingute läbivaatamist, kes ei täida Rahvusvahelise Kriminaalkohtu vahistamismäärusi;
 - n) toetada kahetasandilist lähenemiskiisi, mis tähendab kaitsekohustuse üldise heakskiidu propageerimist ning samal ajal riikide ergutamist, et nad Rahvusvahelist Kriminaalkohtu toetaksid ja abistaksid;
2. soovib liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal ning nõukogul
- a) osaleda aktiivselt kaitsekohustuse põhimõtet käsitlevas arutelus lähtuvalt inimõigusi käsitlevast rahvusvahelisest õigusest ja Genfi konventsioonist, et juhtida rahvusvahelise kogukonna tähelepanu kaitsekohustuse ennetavale komponendile ja mittesunduslike vahendite üldisele kasutusele ning töötada sel eesmärgil välja konkreetne tegevuskava, mis hõlmaks taastamise kohustuse/vajaduse asjaolusid;
 - b) propageerida kaitsekohustuse põhimõtet ÜROs ning teha tööd selle nimel, et tagada põhimõtte universaalsus olulise osana kollektiivse julgeoleku mudelist, mis põhineb mitmepoolsusel ja ÜRO ülimuslikkusel ning on seotud Rahvusvahelise Kriminaalkohtu tugevdamisega; tuletada meelde, et kaitsekohustus sisaldab ka kohustust võidelda karistamatusega;
 - c) toetada ÜRO peasekretäri jõupingutusi kaitsekohustuse põhimõtte tähtsustamiseks ja selle mõju paremaks mõistmiseks ning teha koostööd teiste ÜRO liikmetega, kes soovivad suurendada rahvusvahelise kogukonna ennetus- ja reageerimissuutlikkust seoses massiliste ja julmade kuritegudega, mis käivad kaitsekohustuse põhimõtte alla;
 - d) kutsuda ÜRO Julgeolekunõukogu üles arvestama Brasiilia ettepanekuga kaitsmisega kaasneva vastutuse kohta, et tagada kaitsekohustuse põhimõtte kõige tulemuslikum rakendamine, mis tekitaks võimalikult vähe kahju, ning aidata välja töötada vajalikke kriteeriume, mida tuleb eelkõige kaitsekohustuse kolmanda samba rakendamisel järgida, kaasa arvatud igasuguse sekkumise ulatuse ja kestuse proportsionaalsus, tagajärgede põhjalik tasakaalustus, poliitiliste eesmärkide eelnev selgus ja sekkumise põhjenduste läbipaistvus; arvestades, et selliste kriteeriumide väljatöötamine võib anda tagatise, mis võivad kaitsekohustuse doktriini kohaldatavuses veenda riike, kes praegu on selle suhtes tõrjuval seisukohal, tuleks antud volituste järelevalve ja läbivaatamise korda tugevdada, selle ülesandega võiksid teiste seas tegeleda ÜRO peasekretäri erinõunikud genotsiidi vältimise ja kaitsekohustuse küsimustes ning ÜRO inimõiguste ülemvolinik, ning seda tuleks teha „õiglaselt, kaalutletult ja professionaalselt, ilma poliitilise sekkumise ja topeltstandarditeta“⁽¹⁾;
 - e) teha koostöös liikmesriikide ja meie rahvusvaheliste partneritega järeldused kogemustest, mis on saadud kaitsekohustuse rakendamisest Liibüas, ja praegusest suutmatusest võtta meetmeid Süürias;
 - f) teha ettepanek ÜRO Julgeolekunõukogu viiele alalisele liikmele võtta vastu vabatahtlik käitumisjuhend, millega piiratakse vetoõiguse kasutamist genotsiidi, sõjakuritegude, etnilise puhastuse või inimsusevastaste kuritegude puhul;
 - g) arendada suhteid ELi piirkondlike partneritega, et määrata selgemalt kindlaks piirkondlike ja kohalike organisatsioonide roll kaitsekohustuse kohaldamisel;
 - h) töötada selle nimel, et kaitsekohustusest saaks rahvusvahelise õiguse uus norm, mille kohaldamisala vastaks ÜRO liikmesriikide kokkuleppele 2005. aasta tippkohtumisel;
 - i) anda julgeolekunõukogule teada, et praegu normiks kujuneva kaitsekohustuse sätestamine rahvusvahelise õigusnormina ei piira julgeolekunõukogu otsustusõigust;

⁽¹⁾ ÜRO peasekretäri 25. juuli 2012. aasta aruanne „Kaitsekohustus: õigeaegne ja otsustav reageerimine“, artikkel 51 (A/66/874-S/2012/578).

Neljapäev, 18. aprill 2013

- j) aidata ÜRO tasandil tugevdada raamistikku ja suutlikkust seoses vahendamise, kahetasandilise diplomaatia ning parimate tavade vahetamisega, mis puudutab tekkivate konfliktide rahumeelset lahendamist, pingelõdvendust ja varajase hoiatuse süsteeme, milleks on näiteks poliitikaosakonna vahendamise tugiüksus; tugevdada nende kahe ÜRO peasekretäri erinõuniku ametkonda, kes tegelevad genotsiidi vältimise ja kaitsekohustuse küsimustega; kaasata kaitsekohustuse üle toimuvasse arutellu inimõiguste nõukogu;
 - k) tagada, et koostöös ELi liikmesriikidega, kes on ÜRO Julgeolekunõukogus esindatud, ja kõigi rahvusvaheliste partneritega kantaks hoolt selle eest, et kaitsekohustuse põhimõtte võimalik edasiarendamine toimuks täielikus kooskõlas rahvusvahelise humanitaarõigusega, ning toetada ja jälgida humanitaarõiguse täielikku järgimist kaitsekohustuse rakendamisel tulevikus;
 - l) käsitleda ELi liikmesuse küsimust ÜRO Julgeolekunõukogus ning ÜRO mandaadi alusel toimuvate ÜVJP missioonide rahastamist ühenduse eelarvest;
 - m) kaasata kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidega 1325 ja 1820 kõikidesse konflikti ennetamise, leevendamise ja lahendamise meetmesse varasemast rohkem naisjuhte ja -organisatsioone;
 - n) töötada koos ÜROga selle nimel, et kaitsekohustuse rakendamist nõudvate kõige raskemate kuritegude korral luua selge seos kaitsekohustuse rakendamise ja karistamatusevastase võitluse vahel;
3. kutsub liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat ja komisjoni asepresidenti üles:
- a) esitama Euroopa Parlamendi väliskomisjonile käesoleva soovitusel vastuvõtmisele järgneva kuue kuu jooksul konkreetse tegevuskava parlamendi ettepanekute järelemeetmete kohta, tuues eelkõige esile kaitsekohustust käsitleva konsensuse saavutamiseks võetavad meetmed;
4. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus nõukogule ja teavitamise eesmärgil komisjonile, liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ja komisjoni asepresidendile, Euroopa välisteenistusele ning liikmesriikidele.
-